

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 18 okt. 1950

Voor Van Maarseveen persoonlijk, mede voor Stikker en s'Jacob persoonlijk.

Ik deelde de mij bezoekende Amerikaanse Ambassadeur gisterenmorgen mede, dat Austin de Ambonkwesitie niet op de voorlopige agenda van de VR wilde plaatsen en noemde de overwegingen, die het State-Department daartoe leiden. Cochran had hierover nog niets vernomen, maar deelde de overwegingen van het State-Department volkomen. Als Doolittle het hem tevoren had gevraagd, zou hij hem de aan het rapport aan VR toegevoegde suggesties sterk hebben afgeraden, hoezeer hij de onafhankelijkheid van de UNCI ook zou hebben willen respecteren. Voortdurend kwam Cochran terug op het thema, dat een debat tussen Nederland en Indonesië in de VR onder alle omstandigheden moet worden voorkomen, in de eerste plaats in het belang van verhoudingen tussen de beide Uniepartners, die hun 'dirty linen' niet in het openbaar moeten wassen, maar ook in verband met de politieke wereldconstellatie. Hij meende, dat Rusland prachtmateriaal in handen zou worden gespeeld door 'de methode van het Westen in Azië aan de kaak te stellen'. Hij waarschuwde, dat de Indonesiërs zich bij een behandeling in de VR niet zouden beperken tot de Ambonese kwestie, maar de gehele voorgeschiedenis zouden oprakelen. Deze mededeling klopt met wat de Indonesische Ambassadeur in Delhi, die bij ons dineerde, mij mededeelde: volgens hem zou niet alleen Ambon, maar de hele affaire Westerling, Azis, Schotborgh, etc. ter sprake komen. Het beste zou volgens Cochran zijn, dat beide landen gezamenlijk de VR zouden verzoeken de kwestie Ambon niet op de agenda te plaatsen, wat ik als ondoenlijk kwalificeerde (het zou afgezien van andere overwegingen mijns inziens onmogelijk zijn door het nauwe door ons met de UNCI gepleegde overleg). Tenslotte meende Cochran dat een behandeling in de VR of zelfs uitzicht daarop juist een effect tegengesteld aan de bedoelingen zou hebben, daar de RI geen middelen zou sparen om de militaire actie tot het einde toe door te zetten om een voldongen feit te stellen. Hiervan zou bloedvergieten op grote schaal het gevolg zijn. Daarna kreeg ik bezoeken van de Britse en Indiase Ambassadeurs. Ook zij zeiden, dat zij in hoge mate zouden betreuren wanneer de affaire Ambon voor de VR zou komen, met ongeveer dezelfde overwegingen als die van Cochran. Subarrayan zei, dat het uitermate te betreuren was, dat Uniepartners een zaak als de kwestie Ambon niet onder elkaar konden regelen. Mijn reacties tegenover de Ambassadeurs laat ik achterwege, daar zij van zelf spreken. Dat Amerika ongaarne de affaire Ambon in de VR gebracht ziet is mijns inziens niet te verwonderen. Immers kan Amerika voorzien, dat in dit geval India zich achter Indonesië zal scharen waardoor Amerika zal moeten kiezen tussen Nederland en India. Zich stellen tegenover India zal Amerika ongaarne doen in verband met de huidige politieke constellatie in Azië. Hetzelfde geldt à fortiori voor Engeland, vooral wanneer het plotseling omgezwaaide Australië, met NG in het vooruitzicht, zich achter Nederland zou stellen en Engeland zou moeten kiezen tussen twee commonwealthpartners. Er was derhalve alle aanleiding te veronderstellen dat Amerika druk op ons zou uitoefenen en op zijn vertegenwoordiger in de UNCI om Ambon uit de VR te houden. Mijns inziens is dan ook de houding van Austin niet het - althans voor mij - onverwachte element, maar niet wel duidelijk is waarom Amerika in twee weken een volte face heeft gemaakt. Wij moeten ons mijns inziens terdege realiseren hoezeer het voorlopig niet behandelen van het rapport van de UNCI, maar ook een eventueel voor ons ongunstig verloop van een debat in de VR de politieke schaal in het voordeel van Indonesië zal doen overslaan. Reeds thans merkte ik bij de UNCI grote verslagenheid naar aanleiding van mijn mededelingen over Austin's houding: de UNCI zal haar rol hier praktisch uitgespeeld kunnen beschouwen na het ondergane prestige-verlies. Belangrijker misschien nog is dat de RI zal menen, dat geheel nieuwe

perspectieven zich voor haar openen inzake de NG-affaire en dat zij met gerustheid een eventuele behandeling van deze kwestie in de VR kan tegemoet zien.
Gaarne zal ik vernemen of U deze mijn visie deelt.